

تحقیقات آماری

مرکز آمار ایران به منظور تحقق اهداف برنامه ملی آمار کشور مبنی بر همگامی با پیشرفت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در فعالیتهای آماری و ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور در این زمینه، با اجرای سیاست‌های کلی و راهبردهای آن شامل بهینه‌سازی شیوه‌های تولید، پژوهش و اطلاع‌رسانی آماری با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات (با شیوه‌های متنوع‌تر، سریع‌تر، ارزان‌تر و آسان‌تر) و نیز گسترش پژوهش‌های آماری و کاربردی کردن آنها و استقرار نظام ارزیابی کیفیت و اثربخشی طرح‌های پژوهشی اقداماتی در محورهای زیر به اجرا در آورده است:

❖ همکاری و مشارکت در طرح‌های پژوهشی

با همکاری پژوهشکده آمار، عناوین طرح‌های پژوهشی مورد نیاز در زمینه‌های آماری، اقتصادی و فناوری اطلاعات، هر سال تعیین و اجرا می‌شود. در این سال نیز ۴۵ طرح پژوهشی با همکاری پژوهشکده در دستور کار قرار گرفت. عناوین طرح‌های پژوهشی که به اتمام رسیده‌اند عبارتند از:

- محاسبه شاخص حقوق و دستمزد بخش دولت^۱ در ایران؛
- تهیه جدول‌های اصلی حساب‌های ملی سلامت برای سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰؛
- ترجمه راهنمای سیستم حساب‌های سلامت (ویرایش ۲۰۱۱)؛
- تهیه بانک اطلاعات بیکاران و شاغلان روستاها و شهرهای کوچک؛
- مروری بر پیش‌بینی‌های جمعیتی انجام‌شده در ایران؛
- محاسبه شاخص‌های کنفرانس بین‌المللی جمعیت و توسعه^۲ و اهداف توسعه هزاره^۳ جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۲؛
- تعریف و استانداردسازی شاخص‌های بهره‌وری ملی؛
- بررسی و تعیین روش جانمایی و برآورد اطلاعات کارگاه‌های صنعتی برای جبران بی‌پاسخی؛
- مدل‌سازی و پیش‌بینی مرگ و میر در ایران: ۱۳۵۷ تا ۱۴۲۵؛
- نمونه‌گیری از جوامع نادر؛
- تهیه حساب‌های اقتصادی بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور، مطابق چارچوب حساب‌های ملی؛
- آمارگیری از بخش خانوار و افراد در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) در چارچوب محاسبه شاخص‌های مرتبط با سازمان جهانی مخابرات؛
- موزه مجازی مرکز آمار ایران؛

¹ Wage and Salary Index for Governmental sector (WIG)

² International Conference on Population and Development (ICPD)

³ Millennium Development Goals (MDGs)

- وب‌گاه آماری کودکان و نوجوانان؛
  - تحلیل آمار جریان نیروی کار؛
  - نکات فنی طرح آمارگیری جمعیت جاری آمریکا؛
  - توسعه نرم‌افزار پارس‌نما به صورت Desktop و تحت وب و
  - سرشماری اینترنتی با استفاده از فایل آدرس در شهر مجلسی.
- علاوه بر طرح‌های فوق، عناوین طرح‌های پژوهشی که انجام آنها در سال ۱۳۹۳ به اتمام نرسیده‌اند عبارتند از:
- گروه‌بندی خانوارها بر اساس شاخص‌های اقتصادی در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰؛
  - شناسایی و سنجش وجوه اقتصادی بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی در اقتصاد ایران «بر اساس مطالعه فنی و تفکیکی ساختار تولید»؛
  - طراحی و راه‌اندازی بانک اطلاعاتی آمارشناسان کشور؛
  - تهیه جدول‌های اصلی حساب‌های ملی سلامت برای سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ و امکان‌سنجی پیاده‌سازی نظام حساب‌های سلامت ۲۰۱۱^۱؛
  - طراحی و اجرای آمارگیری بهره‌مندی خانوارها از خدمات سلامت در کشور- ۱۳۹۳؛
  - طراحی و اجرای آمارگیری شاخص‌های چندگانه جمعیت و سلامت در کشور- ۱۳۹۴؛
  - بررسی نحوه نگرش زوج‌های در آستانه ازدواج و زنان همسر دار ۱۵ تا ۴۹ ساله نسبت به فرزندآوری و شناخت عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر آن؛
  - تدوین نظام جامع آمار و اطلاعات شهرداری تهران؛
  - تدوین نظام جامع آمار و اطلاعات شهر تهران؛
  - بررسی ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی استان‌های مهاجرپذیر و مهاجرفرست؛
  - برآورد درآمد دائمی در اقتصاد ایران؛
  - برآورد خط فقر در ایران؛
  - برآورد تورم پایه در اقتصاد ایران؛
  - بررسی چند متغیری روند تغییرات باروری در ایران؛
  - وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی؛
  - برآورد فرصت شغلی در ایران؛
  - رویکردی نوین در طراحی پرسش‌نامه آمارگیری‌ها با تأکید بر امکان گردآوری پارادیتا؛
  - بررسی استفاده از روش‌های استنباط و پیش‌گویی بیزی در آمارهای رسمی؛
  - امکان‌سنجی مطالعه سرشماری ثبیتی مبنای سال ۲۰۱۶؛

¹ System of health accounts 2(SHA2)

- شبیه‌سازی جمعیتی در سال‌های بین دو سرشماری در سه شهرستان نمونه؛
- معرفی و اولویت‌بندی شاخص‌های جنسیتی؛
- طراحی نمونه‌گیری و آموزش پرسشگران در طرح آمارگیری از شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر تهران؛
- جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای راه‌اندازی بانک اطلاعاتی جامع رفاه و تأمین اجتماعی؛
- بررسی روش‌های داده‌کاوی و کاربرد آن در آمار رسمی؛
- ثبت کسب و کار و طراحی آن در ایران؛
- بررسی و تدوین اصول نمودارسازی آماری و
- انجام سرشماری آدرس مینا در شهر فولادشهر طبق نقشه جامع شهری.

❖ برگزاری همایش علمی

دومین همایش *ذی‌نفعان و متولیان «نظام جامع ثبت‌های آماری ایران»* با هدف ارائه تجربیات موفق دستگاه‌های اجرایی در زمینه پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی و ثبت‌های آماری روز یکشنبه هفتم دی ماه در مرکز آمار ایران برگزار شد. در این همایش سامانه جامع دانش‌آموزی، سامانه صدور مجوز پروانه‌های بهره‌برداری و سامانه املاک و مستغلات کشور توسط نمایندگان وزارت آموزش و پرورش، وزارت صنعت، معدن و تجارت و شرکت راهبر، به عنوان تجربیات موفق دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌ها، در زمینه پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی و ثبت‌های آماری ارائه شد.

❖ مقالات برتر کارکنان

مرکز آمار ایران همه ساله با هدف تقویت و ترویج فرهنگ مطالعه و پژوهش و ارتقای کیفیت، به مقالات برتر و واجد شرایط پاداش نقدی اعطا می‌نماید. در سال ۱۳۹۳ تعداد ۶۳ عنوان مقاله از سوی کارشناسان این مرکز به نشریه‌های علمی و همایش‌ها و سمینارهای ملی و منطقه‌ای ارائه گردید که از این تعداد ۴۲ عنوان مقاله واجد شرایط شناخته شد و مورد تشویق قرار گرفت. از میان مقالات ارائه شده در کنفرانس‌ها و همایش‌های داخلی تعداد ۳۷ مقاله که به صورت سخنرانی و پوستر ارائه شده بود، مورد تشویق قرار گرفت. علاوه بر این، یک عنوان مقاله چاپ شده در مجلات علمی-پژوهشی داخلی، یک عنوان مقاله چاپ شده در مجلات علمی-پژوهشی خارجی و نیز سه عنوان مقاله ارائه شده به صورت سخنرانی در کنفرانس‌های خارجی مورد تشویق قرار گرفت.

❖ تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری

تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری، یکی از خدمات و تولیدات مرکز آمار ایران است که در اختیار کاربران اطلاعات آماری قرار می‌گیرد. در همین راستا تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری ذیل انجام شد:

- ویژگی‌های فردی و خانواری کاربران اینترنت در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و
- بررسی روند تغییرات آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور ۹۲-۱۳۸۳.

سرشماری عمومی نفوس و مسکن، در تمام سطوح جغرافیایی (شهری و روستایی) و در گستره کل کشور اجرا و اطلاعات مربوط به تمامی افراد جامعه و مشخصات ساختمان‌های مسکونی جمع‌آوری می‌شود. این امر اجرای سرشماری‌ها را با صرف هزینه و زمان زیاد توأم می‌سازد. کاهش هزینه‌ها و زمان اجرا، استفاده از تجارب سایر کشورها و بررسی روش‌های نوین در اجرای سرشماری‌ها را ضروری می‌سازد. از این رو مرکز آمار ایران از سال ۱۳۹۱ مطالعات مورد نیاز اجرای «سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵» را آغاز نمود. بر اساس توصیه‌های بین‌المللی، کشورها باید طی دو مرحله کل فرایند سرشماری را مورد ارزیابی قرار دهند. لذا برای انجام این سرشماری دو آزمایش در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ طراحی شد تا این طرح بزرگ ملی با بهترین کیفیت و کمترین نقص انجام شود. در این راستا شیوه‌های نوین سرشماری در کشورهای مختلف مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به لزوم تغییر روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در سرشماری و ایجاد بسترهای لازم در جهت استفاده از اطلاعات ثبتی در آزمایش سرشماری سال ۱۳۹۳ محورهای ذیل مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت:

- استفاده از روش جمع‌آوری الکترونیک داده‌ها در سرشماری؛
- سرشماری به روش خودتکمیلی و استفاده از اینترنت در سرشماری؛
- استفاده از بانک اطلاعاتی فهرست کدهای پستی در کل کشور؛
- ارزیابی میزان پوشش فهرست آدرس تمام مکان‌ها و کد پستی آنها در سرشماری (فایل آدرس) و
- بررسی جایگزینی فایل آدرس با فرم فهرست‌برداری سرشماری.

بر این اساس طراحی اولین آزمایش سرشماری در سال ۱۳۹۳ با استفاده از آخرین دستاوردهای علمی و فنی و بهره‌گیری از تجارب بین‌المللی برای دو شهر مجلسی و فولادشهر انجام شد که نتایج ارزنده آن مورد استفاده مرکز آمار ایران در طراحی سرشماری آتی قرار خواهد گرفت.

علاوه بر موارد فوق، مطالعات اولیه مربوط به پیاده‌سازی طرح سامانه جامع اطلاعات آبادی‌های دارای دهیاری و فاقد دهیاری با هدف تهیه و تولید آمار و اطلاعات بروز و یکپارچه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و جمعیتی از کل آبادی‌های کشور که گامی مهم در راستای ثبتی شدن اطلاعات سرشماری‌ها و مورد نیاز برنامه‌ریزی‌های جامع اجتماعی و اقتصادی در نقاط روستایی است، نیز انجام شد.